

DEPREMDEN ÇIKIŞ STRATEJİSİ

Zafer Partisi Üyelerinin ve Yöneticilerinin Görüşleri Doğrultusunda Hazırlanmıştır.

Ankara 18 Şubat 2023

İÇİNDEKİLER

Giriş

A. Acil Alınması Gereken Önlemler ve Öncelikle Atılması Gereken Adımlar

1. Devletin Gecikmeksizin Alması Gereken Tasarruf Tedbirleri
2. İllerin Yönetimi ve Depreme Müdahalenin Organizasyonu
3. Maddi Yardımlar ve Yükümlülüklerin Ertelenmesi

B. İkinci Aşamada Atılması Gereken Adımlar ve Yapılması Gereken İşler

1. Barınma ve Beslenme
2. Sağlık
3. Eğitim
4. Tarım ve Hayvancılık
5. Güvenlik
6. Yeniden Şehirleşme

GİRİŞ

Bu çalışma Zafer Partisi Başkanlık Divanının 14 Şubat 2023 tarihinde yapılan toplantısında yukarıda sayılan Başkan Yardımcılarına görev olarak verilmiş ve çalışma 18 Şubat 2023 tarihinde tamamlanarak Başkanlık Makamına takdim edilmiştir. Bu çalışmada Depremden Çıkış Stratejisi iki ana adımda ele alınmıştır. Buna göre ilk atılacak adımlar ile ikinci aşamada atılacak adımların birbirleri ile anlamlılık ilişkisi içinde ve birbirlerini tamamlar nitelikte olmasına dikkat edilmiştir.

Dr. Aslan YAMAN

Dr. Lütfü ŞAHSUVAROĞLU

Prof. Dr. Ali ŞEHİRLİOĞLU

Seyit YÜCEL

İmza

İmza

İmza

İmza

A. ACİL ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER VE ÖNCELİKLE ATILMASI GEREKEN ADIMLAR

1. Devletin Gecikmeksizin Alması Gereken Tasarruf Tedbirleri

- a) TİKA üzerinden yurt dışında yapılan işlerin ödenekleri derhal ertelenmeli, bundan sonra yapılacak işlerin ihaleleri ikinci bir emre kadar durdurulmalıdır.
- b) KÖİ kapsamında yapılan ve hasta, yolcu ve geçiş garantili projeler için verilen taahhütler 1 yıl ertelenmelidir.
- c) Kamu kurumlarının emrinde bulunan makam araçları sayısı yarı yarıya düşürülmelidir. İşletme ve kiralama gideri daha yüksek olan araçlar derhal iade edilmelidir. Makam aracı için bir havuz oluşturulmalı, araç ihtiyacı bu havuzdan ortak olarak sağlanmalıdır. Görevi sona eren kamu görevlilerine tahsis edilen araçlar iptal edilmelidir.
- d) Cumhurbaşkanlığı'na ait olan uçaklar, işletme gideri en yüksek olanlardan başlanarak derhal satılmalıdır. Kamu kurumlarında çalışan personelin seyahatlerinde uçak ve konaklama giderleri azaltılmalıdır.
- e) Ülkemizde yaşayan ve her türlü ticari faaliyeti vergiden muaf tutulan sığınmacıların bu konumlarına derhal son verilmeli, götürü bir değer üzerinden geriye doğru vergi tahakkukları yapılarak derhal tahsil edilmelidir.
- f) Kamu kurumlarına ait "Temsil ve Ağırılama" bütçeleri derhal iptal edilmeli, çiçek, çikolata vb. harcamalar iptal edilmelidir.
- g) Devlet protokol kuralları gereğince yapılan karşılama ve uğurlama törenleri iptal edilmelidir.
- h) Bakanlıkların koruma bütçeleri azaltılmalı, daha az koruma aracı ve personelin olduğu konvoylar oluşturulmalıdır.
- i) Cumhurbaşkanlığı Beştepe Yerleşkesi başta olmak üzere kamu kurumu binalarının güvenlik riski oluşturmayacak şekilde gece yanan dış cephe aydınlatmaları azaltılmalıdır.
- j) Tüm Kamu kurumlarında dijital baskıya önem verilmeli, kağıda basılacak belgeler azaltılmalıdır. Kamu Kurumlarının yaptığı işleri anlattığı büyük reklam bütçeleri iptal edilmeli, "Geçmiş olsun, bayramınız/kandiliniz kutlu olsun" vb. büyük reklam baskıları, billboard kiralama bütçeleri iptal edilmelidir. Baskılı reklamlar yerine sosyal medya üzerinden verilecek mesajlara ağırlık verilmelidir.
- k) Kamu kurumlarının tadilat, bakım, onarım işleri acil durumlar haricinde iptal edilmelidir.

- l) Kamu kurumlarının otellerde yapacağı eğitim, panel, konferans vb. etkinlikler iptal edilmeli, bu etkinlikler internet üzerinden yapılmalıdır.
- m) Temel atma, açılış, kutlama vb gibi masraf doğuracak her türlü faaliyet iptal edilmelidir.
- n) Kamu kurumlarının mal alımları ihalelerinde acil ihtiyaç harici olanlar dışındakiler iptal edilmelidir.

2. İllerin Yönetimi ve Depreme Müdahalenin Organizasyonu

- o) Depremın nedenleri ve yol açtığı zararların bilimsel temelde değerlendirilmesi ve bundan sonra yapılacak çalışmalar hakkında icracı kuruluşlara tavsiyelerde bulunmak üzere Yerbilimci, Kentleşmeci, Köy Bilimci, Sosyolog, Ziraat Mühendisi, Kamu Yönetimi Uzmanı, Halk Sağlığı Uzmanı, Psikolog ve Psikiyat ve İç ve Dış Güvenlik uzmanlarından oluşan **AFET BİLİM KURULU** oluşturulmalı ve ACİL EYLEM PLANI hazırlanmalıdır.
- p) Bölgedeki resmi-gayrı resmi tüm faaliyetleri koordine etmek ve görev süresi 1 yılla sınırlı olmak üzere, tecübeli bir Valimiz **OLAĞANÜSTÜ HAL BÖLGE VALİSİ** olarak tayin edilmelidir. Olağanüstü Hal Bölge Valisi Afet Bilim Kurulu üyesi olmamalı, Afet Bilim Kurulu'nun yapmış olduğu çalışma ve tavsiyelerin Hükümete iletilerek Karara dönüşmesi durumunda uygulamadan sorumlu olmalıdır. Hatay Olağanüstü Hal Bölge Valiliğinin merkezi olarak belirlenmelidir.(Bizim önerimiz deprem bölgesinde Vali olarak çalışmayan bir atam iken, bu rapor hazırlandıktan sonra kısmi yetkilerle donatılmış Gaziantep Valisi Koordinatör Vali olarak tayin edilmiştir. Bu atama son derece yanlış ve Deprem ile ilgili olmayan ve depremden en çok etkilenen illere faydası olamayacak bir atamadır)
- q) Olağanüstü Hal Bölge Valisi Olağanüstü Hal devam ettiği sürece görevde kalmalı ve doğrudan Cumhurbaşkanına bağlı olarak çalışmalıdır. Olağanüstü Hal Bölgesinde AFAD ve Ordu Komutanlıkları Bölge Valisinin emrinde olmalıdır.
- d) Afet Bölgesindeki illerin Valileri ve Bakanlıkların İl ve İlçe teşkilatları Valiler üzerinden Olağanüstü Hal Bölge Valisine Bağlı olarak görev yapmalı, İl ve ilçelerdeki Belediyeler ve Kaymakamlar Olağanüstü Hal Bölge Valisine bağlı olarak çalışmalıdır,

- r) Bilim Kurulu'nun denetiminde bölgede hasar görmüş tüm binaların yıkım çalışmalarına başlanmalı, Yıkılmış binaların enkazları Bilim Kurulu denetiminde kaldırılarak, Bilim Kurulu'nun belirlediği yerlere dökülmelidir.
- s) Her ilin ihtiyaç duyduğu yardım ve yeniden normal hayata dönüş için gerekli yardım ve malzemeler Muhtarlar, Kaymakamlar ve Valiler üzerinden OHAL Valise tarafından tespit edilmeli, Tüm yardımlar OHAL Valisinin denetiminde Merkezi bir ilde kaydedilip tasnif edilerek toplanmalı, Valinin görevlendireceği birimler tarafından teslim belgeleri ile dağıtılmalıdır. Hiç kimsenin kendi başına ve bireysel yardım yapmasına ve dağıtmasına izin verilmemelidir.
- t) OHAL bölgesine girişler ve OHAL bölgesinden çıkışlar OHAL valiliğinin iznine tabi olmalı, gerek yerleşmeye gelenler, gerekse bölgeden göç edenler izin almak zorunda olmalıdır.
- u) Bölgedeki tüm iş makinaları ile kurtarma ve enkaz kaldırma alet ve teçizatının envanteri çıkarılarak, gerektiğinde OHAL valiliği tarafından el konulması mümkün hale getirilmelidir. Ülke genelindeki deprem riski taşıyan bölgeler için acil iş makinası stok miktarı belirlenerek bölge dışına çıkmasına izin verilmemelidir.
- v) OHAL Valiliği tarafından anlık durum tespiti yapılabilmesi için OHAL emrinde bir IHA filosu oluşturulmalı, Bu filo anlık görüntü ve canlı yayın yaparak ilgilileri bilgilendirmelidir.
- w) Bölgeye yapılan sınır bölgelerinden gelen kaçak göçmen istilasının önlenmesi amacıyla Suriye sınırına mayın döşenmelidir.
- x) Enkaz altında kalan kişi ve tacirlere ait altın vb değerli mal ve para koruma altına alınmalıdır. TSK enkaz kaldırma işlemlerine refakat etmelidir.
- y) Deprem sırasında organizasyonların başarısı için mülki amirlerin haftalık "asayiş" ağırlıklı toplantılarına "doğal afet" konusu eklenmeli, deprem sonrası imkan ve kabiliyetleri planlayabilmek maksadıyla kentteki odalarla düzenli koordinasyon toplantıları yapılmalıdır.

3. Maddi Yardımlar ve Yükümlülüklerin Ertelenmesi

- a) Tüm varlığı göçük altında kalan vatandaşlarımızın acil ihtiyaçlarını karşılamaları için bir kereye mahsus olmak üzere aile başına 25.000 TL destek verilmeli, Yetimler, yalnız yaşlılar ve yalnız kadınlar devletin koruması altına alınmalıdır.
- b) 2022 yılında ödenmemiş olanlar dahil 2023 yılına ilişkin emlak vergileri, motorlu taşıtlar vergileri, gelir vergileri, kurumlar vergileri, kira stopajları ve peşin ödenecek diğer vergiler silinmelidir.
- c) Bölgede yapılan alışverişlerden 2023 yılı boyunca hiçbir şekilde KDV, ÖTV,ATV, Gelir ve Kurumlar Vergileri ile Stopajlar ve Sosyal Güvenlik Prim Payları alınmamalıdır.
- d) Deprem Bölgesinde vefat eden memurların maaşları hiçbir kesintiye tabi olmadan ailelerine tahakkuk ettirilmeye devam etmelidir.
- e) Her ay hane başına asgari ücretten az olmamak ve hanede bulunanların sayısına göre artırılmak suretiyle bir ücret tahakkuk ettirilmelidir.
- f) Banka kredisi ile alınmış konutların durumuna bakılmaksızın bankalara olan borçları ve bölgede yaşayanların kredi kartı borçları hemen silinmeli, silinen miktarlar Kredi Garanti Fonu ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'ndan ilgili bankalar ödenmelidir.
- g) Tüm afet bölgesinde durmakta olan ticari, sanayi ve tarımsal faaliyetler için düşük faizli ve en az 36 ay sabit faizli üretim destek kredileri sağlanmalı bunun için Kredi Garanti Fonu teminatları kullanılmalıdır.

B. İKİNCİ AŞAMADA ATILMASI GEREKEN ADIMLAR VE YAPILMASI GEREKEN İŞLER

1. Barınma ve Beslenme

- a) Deprem Bölgesinden ayrılmak durumunda kalacak yurttaşlarımıza evlerini veya yazlıklarını tahsis etmek isteyenler meskenin bulunduğu il/ilçenin mülki amirlerine müracaat etmeli, bu evler eksikleri de tamamlanarak barınacak illerin mülki amirleri tarafından gönderilenlere tahsis ve iskan edilmelidir.

- b) Bölgede gıda güvenliği için gerekli tedbirler alınmalı, son kullanma tarihi geçmiş gıda ürünlerinin kullanılması, dağıtımı önlenmelidir. Gıdaya erişimdeki tüm sıkıntılar ortadan kaldırılmalı; gerekli soğuk zincir ve dağıtım, kontrol ve depolama işlemleri sisteme kavuşturulmalıdır.
- c) Kısa süre içinde iklim şartlarına uygun çadır kentler oluşturularak kimsenin açıkta kalmaması sağlanmalı bu çadır kentlerde ortak ihtiyaçların görülebileceği, tuvalet çamaşırhane, banyolar, ana okulu market, lokanta ve sağlık kabinleri, acil müdahale birimleri, güvenlik birimleri oluşturulmalıdır.
- d) Barınma alanlarının yeterli miktarda temiz su sağlayabilecek şebeke ve kaynaklara yakın olması, yer altı su kaynaklarından en az 5 metre uzak olması, mevsim koşullarına uygun kişi başına en az 3 metrekare düşecek kapalı alanı sağlaması, motorlu taşıtların rahatlıkla ulaşabileceği gıda, enerji ve lojistik hizmetlerin sağlanabildiği, katı ve sıvı atıkların depolama ve tahliyesinin sağlanabildiği kamu arazisi üzerinde tesis edilmelidir.
- e) Çadır kentler; kalıcı konutlar yapıncaya kadar, kesintisiz olarak kullanılmak üzere daha konforlu konteyner kentlere dönüştürülmeli, var olan sosyal tesisler konteyner kentlerde de hizmet vermeye devam ederken ısıtma ve sıcaksu imkanları sağlanmalı, konteyner kentlerde yüzyüze eğitim yapılabilme üzere okul birimleri, ticaret merkezleri, sağlık ocakları inşa edilmelidir.
- f) Depremden hemen sonra, ülkenin her yerine dağılan afet bölgesinde yaşayan insanlarımızın yaşadıkları yerlerde geçici olmalarını sağlayacak tedbirler alınmalı, afet sebebiyle geçici olarak başka illere yerleştirilen misafirlerin kendi yerleşim yerlerine dönmesi sağlanmalıdır.
- g) Kamu kurumlarının bahçelerinde ve hastane bahçelerinde afete hazırlık olarak, seyyar hastane, aşevi gibi birimlerin kurulabileceği alanlar tahsis edilmelidir.
- h) Beslenme amacıyla sıcak yemek üretimi için özellikle tüple çalışabilen seyyar mutfaklar temin edilerek bunlarda aynı şekilde kullanım amaçları bittiğinde yine diğer bölgelerde stoklanmalıdır.

- i) DASK tarafından sigortalanmış konutlara ait sigorta bedelleri, Toplu Konut Fonu'nda toplanmalı ve bu fonlar da kullanılarak bölgede yapılacak tüm konut ve yerleşim birimleri hiçbir bedel tahsil edilmeden hak sahiplerine teslim edilmelidir.
- j) Hiçbir şekilde emlak devirlerine izin verilmemeli, işyeri, konut, dükkan, arsa, tarla gibi varlıkların satılmasının zaruri olması durumunda devlet alıcı olarak bu mülkleri almalı, 2 yıl içinde bölgeye dönmek isteyen afetzedelere geri satmalıdır.
- k) Belli bir süreyle bedelsiz olarak konteyner kentlerde iâşe sağlandıktan sonra herkesin kendi yemeğini pişirebildiği bir düzene geçilmeli bu nedenle de prefabrik konutlara gaz bağlanmalıdır.
- l) Konteyner kentlerde başlangıçta elektrik, su, gaz gibi temel ihtiyaçlar bedelsiz karşılanmalı bir müddet sonra, sübvansiyonlu olarak faturalandırılmalıdır.
- m) Kurulan çadır ve prefabrik kentlerde insanların deprem sonrası yaşama adapte olmaları için sosyal etkinlikler yapılmalı, psikolojik destek ekipleri, tiyatro, konser sinema vb halkta karşılığı olan sanat dünyasının bu alanlarda faaliyetler yapılması sağlanmalıdır.

2. Sağlık

Afet sonrası iyileştirme planının en önemli alanı sağlıktır. Bu planlamayı Sağlık Hizmeti ve Sağlık Sektörü açısından bir haftalık, bir aylık ve bir yıllık planlama ile gerçekleştirmek gerekir.

İlk Bir Hafta İçinde Verilmesi Gereken Sağlık Hizmetleri

1. Depremden etkilenen illerden her birine tecrübeli sağlık müdürü , yanlarında sağlık hizmeti ve afet koordinasyon yöneticileriyle birlikte atanmalıdır.
2. Deprem sonrasında verilecek sağlık hizmetleri depremden etkilenen herkesi en kısa sürede kapsayabilmelidir.İlk bir haftada öncelikli depremden etkilenen bireylerin kaydı ve bunların tüm ihtiyaçlarının giderilmesi tek merkezden koordine edilmelidir.
3. Mervut durumun tespiti için yapılacak sağlık taraması süratle tamamlanmalıdır.
4. Bölgede ki her il de afet koordinasyon merkezinde sağlık masası il sağlık yöneticileri ve halk sağlığı saha koordinatörleri ve hastane yöneticileri ile mutlaka temsil edilmelidir.
5. Bölgeye bakanlık tarafından halk sağlığı koordinatörleri her il ve ilçeye en az bir tane olmak üzere atanmalı, üniversitelerden bu konuda destek alınmalıdır.

6. Bölgede mevcut kamu, özel ve üniversite hastanelerinin bina, personel ve malzeme durumları tespit edilip halen faal olanlara gerekirse bölge dışından yeni yöneticiler atanmalıdır.
7. Hastanelerin doktor ve sağlık personeli kapsamı depremin sebep ve tesiri ile yaralanan ve hasta olan kişilere hizmet verecek şekilde shift ve nöbeti ayarlayabilecek kapasitede süratle rotasyonla desteklenmelidir.
8. Birinci Basamak sağlık hizmeti, bölgede tesis edilen geçici barınma merkezlerine yakın konuşlu, koşulları uygun ve imkanları basit tıbbi tanı ve müdahaleye yetkin şekilde oluşturulmuş birimlerde, rotasyona tabi aile hekimi ve paramedik/ATT ler görevlendirilerek yürütülmelidir.
9. Bölgeye yönlendirilecek, psikolog/pdr uzmanı ve psikiyatristler ile ruh sağlığı destek hizmeti , hizmet veren sağlık kuruluşu ya da gerekirse olay mahallinde verilmeye başlanmalıdır.
10. Basamaklar arasında sevk zinciri ve bunun motorize ekip ile temini ve takibi sağlanmalıdır.
11. Depremzedeye verilen sağlık hizmeti için GSS aranmamalı, SGK ya da GSS müstehaklığı olanların bilahere kurum faturalaması yapılmalıdır.
12. Bölgede çalışan, rotasyona giden personelin günlük ihtiyaçları , belirlenip bu rotasyonlar azami , personelin performansını düşürmeden sağlık desteği sağlanacak şekilde düzenlenmelidir. Özlük hakları (Harcırahları , yıpranma payı v.s.) planlanmalıdır.
13. İlaç ve malzeme konusunda bakanlık, TEB ve firmalardan oluşturulacak afet malzeme/ilaç temin kurulu ile israfı ve suiistimali önleyecek şekilde çözüm sağlamalıdır. Geçici seyyar eczaneler kurulmalıdır.
14. Özel hastanelerde, muayenehanede çalışan doktorların bölge dışında ki illerde çalışabileceği il ve hastanelerde kadro istisnası tanınmalıdır.
15. Depremzedelerin tamamının aile hekimliği kapsamına alınmış, ilk taramaları yapılmış, bulaşıcı hastalıklara yönelik aşılama , önlenme ve kontrolüne yönelik tedbirler alınması gereklidir. Bulaşıcı olmayan hastalıkların takip ve tedavisi, rehabilitasyon ve ruh sağlığı hizmetlerine ulaşmış olmalıdır.
16. Depremzedelerin bölgede ya da bölge dışında koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini bu alanlara atanan aile hekimleri ve diğer sağlık personeli marifeti ile yürütülmelidir.

17. Yaralanma ve hastalıkların tespiti ile kamunun vereceği ilave sağlık hizmetinin mali yükü planlanıp kısa sürede btçelenerek, karşılanmalıdır.
18. Ana ocuk sağlığı, kronik hastalıkların takibi ve diğer koruyucu hekimlik hizmetlerine kesintisiz devam edilmelidir.
19. İhtiyaç duyulan 2. ve 3. basamak sağlık hizmeti kamu ve özel sağlık hizmeti sunucuları tarafından ücretsiz karşılanmalıdır.
20. Afet nedeni ile var olan eşitsizlikler derinleşmiş olup kırılgan gruplara özel hizmetler sunulmalıdır.
 - a) ocukların kendini güvende hissedebileceği barınma, yeterli beslenme ve giyinme ihtiyaçları aşırı bir koruyuculuğa dönüştürülmeden ruhsal ve bedensel sağlık desteği sağlanmalıdır.
 - b) Engelli ve yaşlı bireylerin duyacağı bakım hizmeti ihtiyacı sosyal hizmetler ile birlikte sağlık hizmetini kapsayacak şekilde hak sahiplerinin tümüne ulaşmış olmalıdır.
21. evre sağlığı ile işbirliğinde atıkların depolanması ve tahliyesi planı uygulanmalıdır.
22. Koşulları uygun banyo ve tuvalet imkanları süratle sağlanmalıdır.
23. Temiz su ve yeterli gıda ihtiyacı kesintisiz sağlanmalıdır.
24. Tetanoz, İnfluenza, Pnömoni, Covid gibi hastalıklara yönelik aşı ile ocuk ve erişkinde risk grubunda ki kişilere yönelik bağışıklama süratle yapılmalıdır.
25. Vektörle mücadele ve diğer haşerelere yönelik ilaçlama yapılmalıdır.
26. Kişisel temizlik ve kılık kıyafet, ortam temizliğine yönelik malzeme imkanı sağlanmalıdır.
27. Bulaşıcı olmaya hastalıkların yönetiminde saha taramasında aile hekimlerinin raporları ile hastalar sevk ve idare edilmelidir.
28. Ruh sağlığına yönelik süratle ruh sağlığı destek kurulu oluşturulup, ruh sağlığı destek hizmetleri yürütülmelidir.

29. Üreme ve cinsel sağlık hizmetleri, özellikle kadınların hizmete ulaşabilirliğinin artırılması ve aile içi şiddet, cinsel şiddet ve cinsel yolla bulaşan hastalıkların önlenmesi için tedbirler alınmalıdır.

İl Bir Ayda Yapılması Gereken İşler

- a) İlk bir ayda, bölgede faaliyete devam edecek kamu, özel ve üniversite hastaneleri tespit edilip imkan ve kabiliyetleri, personel ve malzeme tedariği tamamlanmalıdır.
- b) Hayatını kaybetmesi ya da bölge değiştirmesi sebebi ile doktor ve sağlık personeli açığı tespit edilmeli , bu açık atama ya da sözleşme ile kapatılmalıdır.
- c) Faaliyetini yürütemeyecek hastanelerin yerlerine kamu ve özel hastane planlaması şehrin yatak ve poliklinik sayısını muhafaza edecek şekilde planlanmalıdır.
- d) Özel hastanelerin faaliyet ve kabiliyet durumlarına göre kamulaştırılması ve idaresinin bakanlığa devri sağlanmalıdır.
- e) Kamu hastanelerinin yetmediği ya da özel hastanelerle birlikte eski kapasiteye ulaşabilecek yer ve yapılanmalarını sağlamak için , bakanlık, belediye ve toki koordineli çalışmalıdır.
- f) Bölgede faaliyet gösteren hastanelerin malzeme, ilaç ve diğer lojistik eksikliği kalmamalıdır.
- g) Halk sağlığı koordinatörleri saha raporlarını günlük ve olarak haftalık afet merkezine bildirmeli, yürütülen faaliyetleri denetlemelidir.
- h) Depremzedelerin sağlık ihtiyacı, SGK ve GSS kapsamında tüm basamaklarda geri ödemeli hale gelmelidir.
- i) Engelli ve yaşlıların bakım ve rehabilitasyonu için bölgede ve tahliye oldukları yerlerde kayıt altına alınmış ve ilgili personel desteği sağlanmış olmalıdır.
- j) Ruh sağlığı destek hizmetleri için bölgede ve tahliye olunan yerlerde personel sağlanmış olmalıdır.

- k) Bölgeden tahliye olan ve yerleştiği yerde adres tespiti yapılan depremzedeler o il ve ilçelerde sağlık hizmet ağına dahil olmalıdır.
- l) Kayıtlar KVKK gözetilecek şekilde olabildiğince şeffaf ve gerçek zamanlı olarak toplumla paylaşılmalıdır.

Bir Yıl İçinde Yapılması Gereken İşler

- a) İlk bir yıl bittiğinde, bölgede kamu sağlık hizmeti tüm unsurlarıyla işler ve ihtiyacı karşılar seviyede olmalıdır.
- b) Bölgede ki mevcut tüm hastane ve ASM ler gerekli kapasite ve imkanlarla faaliyet gösterebilmelidir.
- c) Rotasyon ya da geçici görevli personel kalmamalı, buna mukabil doktor ve sağlık personeli açığı kapatılmış olmalıdır.
- d) Bölgenin yeni yerleşim yerlerine uygun kamu ve özel hastane ihtiyaçları giderilmiş olmalıdır.
- e) Halen ihtiyacı olan ruh sağlığı destek hizmeti amacıyla personel desteği sürdürülmelidir.
- f) Bölgede ve bölge dışında yaşamaya devam edecek depremzede kayıtları SBYS de tutulmalıdır.
- g) Kamu sağlık hizmet ağı dışında ve SGK/GSS şemsiyesi dışında hiçbir depremzede kalmamalıdır.
- h) Tüm kayıtlar geriye dönük bir yıllık rapor olarak KVKK gözetilerek toplumla ve uluslararası örgütlerle şeffaf bir şekilde paylaşılmalıdır.
- i) Yeni afet planı hazırlığı başlamalı ve sağlık hizmeti afet yönetimine ilişkin alınan tecrübeler göz önünde bulundurulacak şekilde değişiklikler yapılmalıdır.

3. Eğitim

- a) Afet Bilim Kurulu'nun alt birimi olarak görev yapmak üzere; İllerin valileri tarafından okul öncesi eğitimden, yükseköğretime kadar her kademedede uzman akademik ve idari personelden oluşan ve durum tespiti yapacak bir **Eğitim Bilim**

Kurulu oluşturulmalıdır. Bu kurul öncelikle durum tespitinde bulunarak eğitim imkanlarının varlığını belirlemelidir.

- b) Durum tespitinden sonra, bütün il ve ilçelere tam donanımlı prefabrik okullar yapılmalı, mümkün olan yerlerde zorunlu eğitim çağı içindeki öğrencilerle yüz yüze eğitime başlanmalı, eğitim malzemeleri ve deprem dolayısıyla eksilmiş olması muhtemel alanlarda yeni öğretmen tayinleri yapılmalı, öğretmenlerin barınmalarının sağlanabilmesi için hızla prefabrik lojmanlar inşa edilmelidir. Başlangıçta uygulanacak eğitim içeriğinde öğrencilerin psikososyal durumlarına katkı sağlayacak etkinlikler yer almalı, öğrenci, öğretmen ve velilere psikolojik danışma ve destek hizmeti verilmelidir.
- c) Tüm illerde ertelenerek de olsa yüz yüze eğitime başlamalıdır. Bölgesel olarak eğitim-öğretim takvimi düzenlenmelidir. Çadır kentler ve konteyner kentler oluşturulurken herşeyden önce okul ihtiyacına uygun eğitim konteyner ve/veya çadır yapılar oluşturulmalıdır.
- d) Yükseköğretimde görevlendirme ile akademisyenlerin sahaya inerek her alanda ihtiyaç analizlerini raporlaştırmaları sağlanmalı, oluşturulan raporlar yükseköğretim kurulunda alanlara göre ele alınarak ilgili paydaşlarla ivedilikle paylaşılarak problemler çözülmelidir.
- e) Herşeyden önce; Deprem bölgesinde yaşayan yükseköğretim öğrencileri için istedikleri ilde öğrenim görme hakkı sağlanmalı, bu öğrenciler burslarla desteklenmelidir.
- f) Deprem yaşandığı illerdeki tüm düzeyde okullar illerin buldukları duruma göre ertelenerek de olsa yüz yüze eğitime başlamalıdır. Bölgesel olarak eğitim-öğretim takvimi düzenlenmelidir. Yüz yüze eğitimin fiziksel olarak yapılamayacağı, okulların olmadığı zorunluluklarda eğitim konteynirleri, sağlıklı binaların yer aldığı barınma merkezlerinin belirli bölümlerinin kullanımı ile akranların uzmanlar eşliğinde buluşması sağlanmalıdır.
- g) Deprem bölgesindeki bütün il ve ilçelere tam donanımlı prefabrik okullar ve öğrencilerin güven içinde barınmalarını sağlayacak prefabrik pansiyonlar yapılmalı, yeni öğretmenlerin atamaları yapılarak öğretmen eksikliği tamamlanmalıdır. Bu illerde öğretmenlerin güvenlik içinde barınmalarının sağlanabilmesi için prefabrik

lojmanlar yapılmalı, her okula, öğrenci pansiyolarına ve öğretmen lojmanlarına ücretsiz internet sağlanmalı öğrenci, öğretmen ve velilere psikolojik danışma hizmeti verilmelidir. Okul müfredatı günümüz gerçeklerine uygun olacak şekilde yeniden belirlenmelidir.

- h) Deprem bölgesinde yaşayan veya okuyan gençlerin kyk borçları silinmelidir. Mevcut öğrencilerin eğitim süresi boyunca geri ödemesiz burs verilmelidir.
- i) Bu sene yeni mezun olacak öğrencilerin istihdam edilmesi için çalışmalar yürütülmeli, genç girişimci destekleri verilmelidir.
- j) Depremde 1. derece yakınlarını kaybeden gençlerimizin kamuya işe alımlarında öncelik verilmeli, özel sektörde işe alımlarında teşvik sağlanmalıdır.
- k) Şehirler arası hızlı trenler ve devlete ait müze ve spor tesisleri 2 yıl süreyle deprem bölgesindeki öğrenciler için ücretsiz olmalıdır.
- l) Deprem ve olağanüstü durumlarıda kendiliğinden göreve başlamak üzere okullarda trafik yöneticisi yetiştirilmelidir.
- m) Daha önce Kızılay'ın sahip olduğu Gençlik ve İzci Kapları türünden kampların sayılarının çoğlatılarak, olağanüstü hallerde kullanılması sağlanmalıdır.

4. Tarım ve Hayvancılık

Depremin etkilediği iller ülke çapındaki bitkisel üretimin yüzde 20,9'unu, tahıllar ve diğer bitkisel üretiminin yüzde 12'sini üretirken, toplam işlenen tarım alanının yüzde 14,5'ine, büyükbaş hayvanların yüzde 12'sine ve küçükbaş hayvanların 16.3'üne sahip. TÜİK 2022 yılı verilerine göre depremden etkilenen 10 ilde 2 milyondan fazla büyükbaş ve 9 milyondan fazla küçükbaş hayvan bulunurken, bu ülkedeki hayvan varlığının yüzde 15'ine denk geliyor. Deprem bölgesindeki tarım arazisi miktarı yaklaşık 3,7 milyon hektar, kayıtlı çiftçi sayısı yaklaşık 270 bin kişidir. Ülke açısından taşıdığı büyük değer dikkate alınarak aşağıdaki önlemlerin alınması gereği düşünülmüştür.

- a) Çiftçiler ve yetiştiricilerin çifti kayıt sisteminden de yararlanılarak alet, ekipman, barınak ve canlı hayvan kayıpları tespit edilmelidir.

- b) Hasar tespiti yapıldıktan sonra hayvanlarını ve tarım makinelerini kaybeden çiftçiye bunlar hibe olarak tekrar sağlanmalı böylelikle köyden göçün önüne geçilmeli ayrıca köylerde bu tarz üretim imkanlarının hazine arazileri de kullanılarak yapılmasını sağlayarak kentlerden tersine göç özendirilmelidir.
- c) Deprem bölgesindeki çiftçilerin tarımsal kredi, elektrik ve sulama borçları affedilmelidir.
- d) Hasar gören tarımsal yapılar, sulama sistemleri acilen onarılmalı, güçlendirilmelidir
- e) Bölgedeki hayvanların yem ihtiyacı acilen karşılanmalı,günlük üretilen süt ve yumurta gibi hayvansal ürünlerin pazarlamasında yaşanan sorunlar giderilmeli, mümkün olmadığı hallerde bu ürünler devlet tarafından satın alınarak depremzedelerin gıda yardımlarında kullanılmalıdır.
- f) Deprem bölgesinde zarar gören hayvan barınakları, ağıl ve ahırlar devlet desteği ile hızla yeniden inşa edilmelidir.
- g) Muhtemel Hayvan hastalıklarına karşı koruyucu tedbirler alınmalı, bölgedeki tüm hayvanlar şap ve koyun çiçeği gibi hastalıklara karşı hızla aşılmalıdır.
- h) Gıda yardımlarının sağlıklı koşullarda depolanması sağlanmalı, ihtiyaç planlaması yapılarak kademeli dağıtıma geçilmeli, gelen gıda yardımları kontrol edilerek raf ömrü olmuş ve bozulmuş gıdaların dağıtımı engellenmeli, gıda güvenliğine dönük tedbirler hızla uygulamaya geçirilmelidir.
- i) Bölgedeki canlı hayvan varlığından ayakta kalanların telef olmaması için tüm bölgeye yem desteği sağlanması yanında yem desteği ile sürdürülemez faaliyetler için diğer bölgelerdeki çiftlikler devreye alınmalı ve canlı hayvanlar buralara nakledilmelidir.
- j) Nakledilmesi uygun olmayan veya fiziksel olarak uygun olan (erkek, hamile olmayan dişiler, süt vermeyenler vs) hayvanlar için et ve süt kurumu alıcı olarak bölgeye girmelidir

5. Güvenlik

- a) Her doğal felaket, yarattığı kırılganlık ve getirdiği yük ile bir milli güvenlik sorunu olduğundan doğal afetlere hazırlık bir milli güvenlik sorununun hafifletilmesi için büyük önem taşımaktadır. Çünkü; doğal afet yaşanmadan önce, doğal afeti en az hasarla atlatacak hazırlığı yapmamız bir milli güvenlik görevidir.
- b) Ülkemizin büyük kısmının deprem riski ile yüz yüze olduğu gerçeğinden hareketle Gelecek dönemlerde depremin bir güvenlik tehdidine dönüşmemesi için, deprem ve inşaatlarla ilgili standartları belirleyen yönetmelikler yeniden yazılarak güvenlik alt eşiği 8 ve üzeri olarak belirlenmeli ve hiçbir taviz vermeden uygulanmalıdır.
- c) Depremde yıkılan binaların inşaat ruhsatlarında görülen mal sahiplerinden başlayarak, inşaat sürecinde yer alan tüm yetkililer soruşturma kapsamına alınmalı ve gereken cezalar verilmelidir.
- d) Türkiye'nin deprem kuşağı üzerinde bulunduğu ve son depremde yaşananlar dikkate alınarak müfredatının AFAD ve yerbilimci akademisyenlerce hazırlanacağı "Depremle yaşama" benzeri bir dersin ilk veya orta öğretim programına konarak, gelecek kuşakların deprem anında rastgele yerine, bilinçli hareket etmeleri sağlanmalıdır.

6. Yeniden Şehirleşme

- a) Yıkılan on şehrimizde ve olası deprem riski taşıyan İstanbul, İzmir, Adana, Bingöl ve Erzincan ile Elazığ'da kesinlikle 7,8 şiddetine dayanamayacağı artık kesinleşen çökmesi mutlak olan binaların ivedilikle ve kesinlikle yıktırılması için kanun çıkarılmalı ve acil eylem planı hazırlanmalıdır.
- b) Başta inşaat fakültesi, mimarlık mühendislik bölümlerinde eğitim kalitesi arttırılmalı, staj uygulaması getirilmeli, mezuniyet için yeterlilik sınavı getirilmeli, bu sınavı geçemeyenlere imza yetkisi verilmemeli. İmza yetkisi en az on yıllık saha tecrübesi olanlara verilmeli. Ayrıca ilgili bir mühendisin imzalamadığı bir projeyi diğer bir mühendis ciddi gerekçe göstererek imzalamalıdır.
- c) Kentsel dönüşüm, rantsal dönüşüm olmamalı. Her şehrin bir kimliği olmalı ve buna uygun olarak kentsel dönüşüm uygulanmalıdır.

- d) Bölgedeki demografik yapının bozulmaması amacıyla özellikle Hatay ve Gaziantep şehrine inşa aşamasında öncelik verilmesi açısından zemin etütlerine uygun yerleşim ve imar alanları belirlenerek hızlıca yeni inşaat çalışmalarına başlanmalıdır.
- e) Başta tarım arazileri olmak üzere, tüm boş arsalarla inşaat ruhsatı verilmesi istisnasız olarak durdurulmalı, Mevcut riskli bina stoğu tamamen eritilene dek yeni arsaların inşaata dönüşmesi t engellenmelidir. Fay hattı boyunca kent içinde yoğunluğu azaltan birbirine bitişik kasabalar şeklinde yeniden şehirler oluşturulmalıdır.
- f) Yeni binaların tip projeleri az sayıda yapılip (örneğin en fazla 10 tip proje) dünyada var olan en gelişmiş depreme dayanıklılık sistemi, ve deprem dalgalarından kaynaklanan salınımı emici aktif damper sistemleri ile inşa edilmeli. Depreme dayanıklı yapılan benzin istasyonlarında deprem anında kullanılabilmesi için harici tuvaletler yapılmalıdır.
- g) Her yeni yüksek yapı kendi yağmur suyu toplama ve depolama sistemine sahip olmalı ve yine her iki adanın ortasında kendine yeterli arıtma sistemi kurularak şehir kanalizasyona olan ihtiyaç ortadan kaldırılmalı. Her yapıda tüm nüfusuna yeterli olacak içme suyu arıtma sistemi zorunlu olmalı. Seyyar çöp yakma üniteleri belediye stoklarında bulundurulmalıdır.
- h) Enkazı temizlenen alanların tamamı yeşil alan olarak bırakılmalı ve asla üstüne geçici dahi olsa yapı yapılmamalı. Şehirlerdeki kamunun erişimine açık kişi başına düşen yeşil alan miktarı Avrupa topluluğu ortalamasından daha az olmamalı Temizlenen bloklardan boşalan alanlar hiçbir nam altında olursa olsun,geçici nitelikteki büfeler, çay bahçeleri gibi faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan temelsiz ve kaldırılabilir ahşap yapılar hariç kesinlikle yeniden yerleşime açılmamalı elde edilen boş araziler kesinlikle özel mülkiyete konu edilmemelidir.
- i) Yeni şehirleşme ile ortaya çıkacak alanlar ağırlıklı yeşil alan olarak kullanılırken yukarıda (f) maddesinde belirtilen nitelikte nadiren tek katlı yapılar olarak değerlendirilmelidir. Alanın güvenli bir noktasına yada yeni oluşturulan iki adanın orta noktasına tek katlı, kiralanabilir, çelik otopark yapılmalı, bu otopark gelecekteki olası afetlerde sığınak ve barınma amaçlı kullanılmak üzere planlanarak inşa edilmelidir. Bu yapıların çatısı tamamen güneş panelleri ile döşenerek bina tüketimine katkıda bulunurken, şebeke kesintilerinde en azından gündüzleri güvenilir ve uzun ömürlü bir

enerji kaynağı elde edilmelidir. Yukon modeldeki çadır tipi kk sobalar belediyelerin envanter sotklarında yer almalıdır.

- j) Afet riski olan Őehirlerde parklar, meydanlar, okul bahçeleri her türlü alt yapısı (su- elektrik- kanalizasyon vb) hazır olarak dizayn edilmelidir . Gerekli durumlarda Sahra hastanelerine, Barınma, Fırın, yemekhane ve tuvaletlere dnŐtrlebilmelidir.
- k) Depremin yönetilebilir bir afet olduğunun bilincinde olarak geleceğe dönük olarak erken uyarı sistemlerinin kurulmasına, depreme dirençli bina stoklarının oluŐturulmasına derhal başlanmalıdır. Öte yandan her seviyedeki okullarda müfredata yer bilimleri dersleri ilave edilmeli ve deprem anında nasıl davranılacağı konusundan tüm iletiŐim kanalları kullanılarak halk eğitilmelidir.
- l) Şehirler arası yollarda yok akıŐını engelleyen kavŐak geçiŐlerinin trafiği engellemeyecek Şekilde yeniden düzenlenmelidir.